

Маркіна І. А.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту
Полтавської державної аграрної академії*

Вороніна В. Л.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Полтавської державної аграрної академії*

Markina I. A.

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Poltava State Agrarian Academy*

Voronina V. L.

PhD, Poltava State Agrarian Academy

РОЗВИТОК ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ: ДІАГНОСТИКА СТАНУ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. У статті проведено аналіз соціально-економічного розвитку торгівлі в Україні. Оцінено показники роздрібно та оптового товарообороту. Проаналізовано динаміку регіональної структури товарообороту підприємств України. Розглянуто чинники, що впливають на зростання товарообороту. Окреслено низку сучасних проблем, оцінено можливості та перспективи розвитку торговельних підприємств під впливом змін, зумовлених економічними та політичними чинниками в Україні.

Ключові слова: непродовольчі товари, оптовий товарооборот, продовольчі товари, роздрібний товарооборот, тенденції розвитку, торговельне підприємство, умови торгівлі.

Вступ та постановка проблеми. У сучасних умовах економічної кризи в Україні надзвичайної важливості набуває внесок кожної сфери економічної діяльності у розвиток національного господарства. Традиційно рушійною силою розвитку національної економіки вважається виробництво. Однак, визнаючи значимість галузей виробничої сфери, не слід применшувати роль торгівлі, завдяки якій стає можливим дотримання балансу між виробництвом і споживанням, формується суттєва частка валової доданої вартості в Україні, забезпечується робочими місцями економічно активне населення.

Нині в Україні спостерігається зниження рівня рентабельності діяльності підприємств, що означає збитковість багатьох торговельних підприємств. Це зумовлює необхідність дослідження теоретичних засад функціонування роздрібно торгівлі в Україні та її впливу на темпи і порції суспільного відтворення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми дослідження функціонування торговельних підприємств в Україні перебувають у сфері наукових інтересів В. Алопія, С. Бабенка, П. Балабана, І. Бланка, П. Вахріна, Я. Гончарука, А. Мазаракі, В. Марціна, М. Овчарука, Н. Ушакової та ін. Однак більшість науковців переважно вивчала окремі аспекти теми, такі як проблеми розвитку торговельної мережі, ефективність розміщення торговельних підприємств тощо. Аналіз опублікованих робіт, матеріалів наукових конференцій і дискусій, присвячених дослідженню цієї теми, показав, що вона має багато недосліджених теоретичних питань та невіршених практичних проблем. Уважаємо, що в сучасних економічних умовах є актуальним розгляд проблем діагностики фінансового стану торговельних підприємств.

Метою дослідження є визначення сучасних проблем, оцінка можливостей та перспектив розвитку торговельних підприємств в Україні.

Результати дослідження.

Торговельна діяльність як один із найважливіших складників економіки України, від якої залежать якість життя людини, розвиток економіки та її конкурентоспроможність, сьогодні проходить динамічний трансформаційний етап посткризового розвитку.

Передусім варто акцентувати увагу на тому, що торгівля пройшла складний процес трансформації у ринкову економіку та зазнала значних витрат: кількісно зменшилася мережа торговельних підприємств, інфляція і гіперінфляція знецінила власні обігові кошти, а тривала збитковість підприємств галузі призвела до повної втрати власних обігових коштів у більшості торговельних підприємств України. У процесі вдосконалення маркетингу, менеджменту й управління фінансами з часом удалося змінити ситуацію на краще. Про це свідчить динаміка оптового та роздрібно товарообороту України за 2013–2017 рр. (рис. 1).

Торгівля як важлива галузь національної економіки України характеризується показниками оптового та роздрібно товарообороту. Показники оптового товарообороту в Україні за 2013–2017 рр. наведено в табл. 1.

Динаміку оптового товарообороту наведено на рис. 2.

Як видно з рис. 2, динаміка оптового товарообороту в Україні за 2013–2014 рр. мала тенденцію до скорочення. Після 2014 р. спостерігається позитивна динаміка товарообороту. Так, динаміка оптового товарообороту (у фактичних цінах) до відповідного періоду попереднього року становила у 2015 р. 119,33%, у 2016 р. – 126,08%, у 2017 р. – 128,42%, відповідно у порівнянних цінах динаміка становила у 2015 р. – 87,8%, у 2016 р. – 104,7%, у 2017 р. – 102,8%.

Показники обороту роздрібно торгівлі в Україні за 2013–2017 роки наведено в табл. 2.

Динаміку обороту роздрібно торгівлі та роздрібно товарообороту підприємств (юридичних осіб), основним видом діяльності яких є роздрібно торгівля, наведено на рис. 3.

Як видно з даних табл. 2 та рис. 3, динаміка обороту роздрібною торгівлі та роздрібного товарообороту підприємств роздрібною торгівлі (юридичних осіб) у порівняннях цінах до відповідного періоду попереднього року має майже ідентичні тенденції змін. У 2014–2015 рр. динаміка мала негативну тенденцію. Так, показник обороту роздрібною торгівлі скоротився відповідно на 8,9% та 20,7%, показник роздрібного товарообороту підприємств

роздрібною торгівлі (юридичних осіб) – на 10% та 11%. У 2016 та 2017 рр. спостерігається така тенденція: оборот роздрібною торгівлі зменшився на 359 974,9 млн. грн., при цьому роздрібний товарооборот підприємств роздрібною торгівлі (юридичних осіб) збільшився на 30 354,7 млн. грн.

Слід відзначити, що вагомий внесок у зростання фактичного роздрібного обігу в останні роки аналізованого періоду створено за рахунок екстенсивного чинника, а

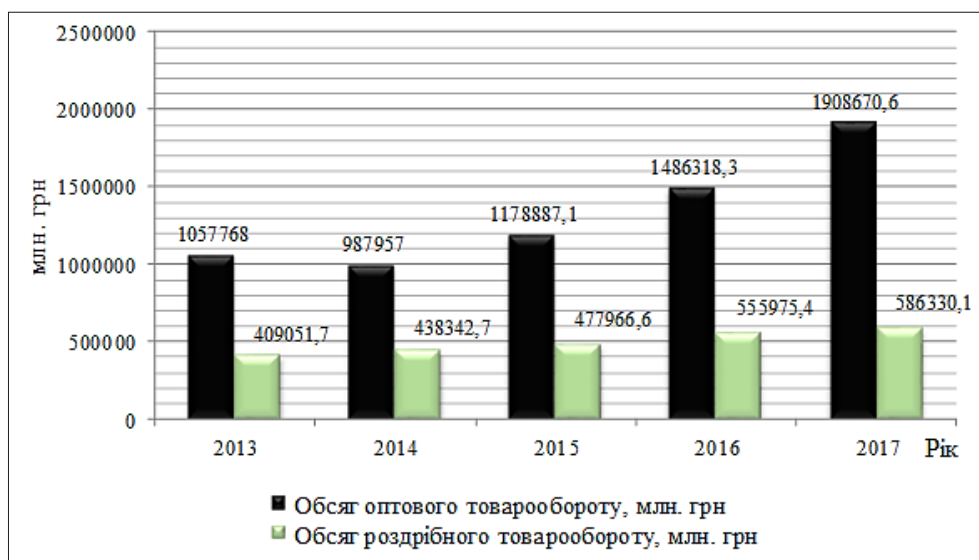

Рис. 1. Динаміка товарообороту торговельних підприємств в Україні за 2013–2017 рр.

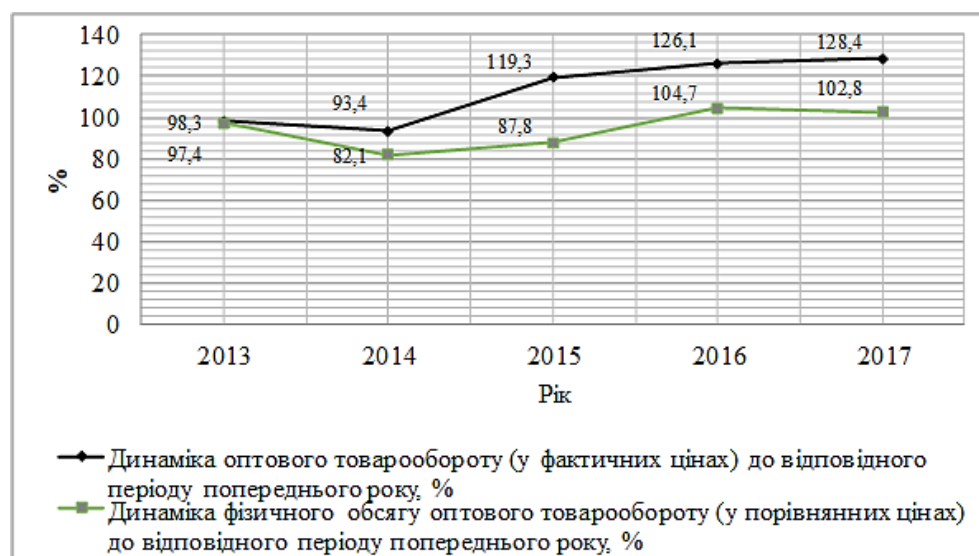

Рис. 2. Динаміка оптового товарообороту в Україні за 2013–2017 рр.

Таблиця 1

Оптовий товарооборот у 2013–2017 рр.¹ [1]

Показники	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Оптовий товарооборот, млн. грн.	1057768,0	987957,0	1178887,1	1486318,3	1908670,6
Оптовий товарооборот (у фактичних цінах) до відповідного періоду попереднього року, %	98,3	93,4	119,3	126,1	128,4
Фізичний обсяг оптового товарообороту (у порівнянних цінах) до відповідного періоду попереднього року, %	97,4	82,1	87,8	104,7	102,8

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя

самого стрімкого зростання цін на споживчі товари (індекс споживчих цін у грудні 2015 р. становив 100,7%, у грудні 2016 р. – 100,9%, у грудні 2017 р. – 101,0% [1]). Загалом за 2013–2017 рр. оптовий товарооборот у діючих цінах зріс на 850 902,6 млн. грн. Зростання роздрібного товарообороту становило за цей період 177 278,4 млн. грн., або 43,3%.

Динаміка збільшення загального обсягу товарообороту підприємств торгівлі в 2013–2017 рр. є позитивним чинником розвитку економічних процесів країни.

Важливим аспектом аналізу розвитку роздрібного товарообороту підприємств України є його регіональний розподіл (рис. 4).

Серед регіонів країни помітними обсягами роздрібного товарообороту характеризуються підприємства Дніпропетровської, Харківської та Одеської областей. Така закономірність є природною, оскільки саме ці регіони є промисловими та економічними центрами України з розвинутою інфраструктурою та високою густотою населення. Крім того, там зосереджено найбільшу кількість підприємств роздрібної торгівлі та ресторанного господарства.

Але слід зазначити, що негативна динаміка спостерігається у Волинській, Донецькій, Луганській, Тернопільській, Чернівецькій областях, де триває скорочення обсягів роздрібного товарообороту. Обсяг роздрібного товарообігу є показником, що відображає готовність

населення купувати певні види товарів і послуг та формує внутрішній ринок споживчих товарів. Протягом останніх років спостерігається чітка тенденція до зростання обсягів товарообороту загалом та продовольчих і непродовольчих товарів зокрема (табл. 3).

Із даних табл. 3 видно, що товарооборот на одну особу непродовольчих товарів переважає над продовольчими. Так, у 2015 р. роздрібний товарооборот продовольчих товарів на одну особу становив 3 361,5 грн., а непродовольчих – 4 697,2 грн. Відповідно у 2016 р. – 3 843,9 та 5 413,1 грн, у 2017 р. – 3 931,6 і 5 828,6 грн. У 2017 р. порівняно з 2016 р. загальний обсяг реалізації товарів збільшився на 5,5%, при цьому обсяг непродовольчих товарів за цей період зріс на 7,7%, а продовольчих товарів – лише на 2,5%. Такі зміни значною мірою зумовлені зростанням цін. До 2017 р. з різними темпами відбувалося зростання обсягів роздрібного товарообороту продовольчих і непродовольчих товарів на одну особу, при цьому темпи росту реалізації товарів непродовольчої групи перевищували ріст продовольчої групи. Такі відмінності у роздрібному товарообороті на одну особу пояснюються тим, що непродовольчі товари за своєю ціною на порядок вищі за продовольчі. Але динаміка зростання роздрібного товарообороту непродовольчих товарів дещо відрізняється від продовольчих. Динаміка роздрібного товарообороту продовольчих та непродовольчих товарів на одну особу наведена на рис. 5.

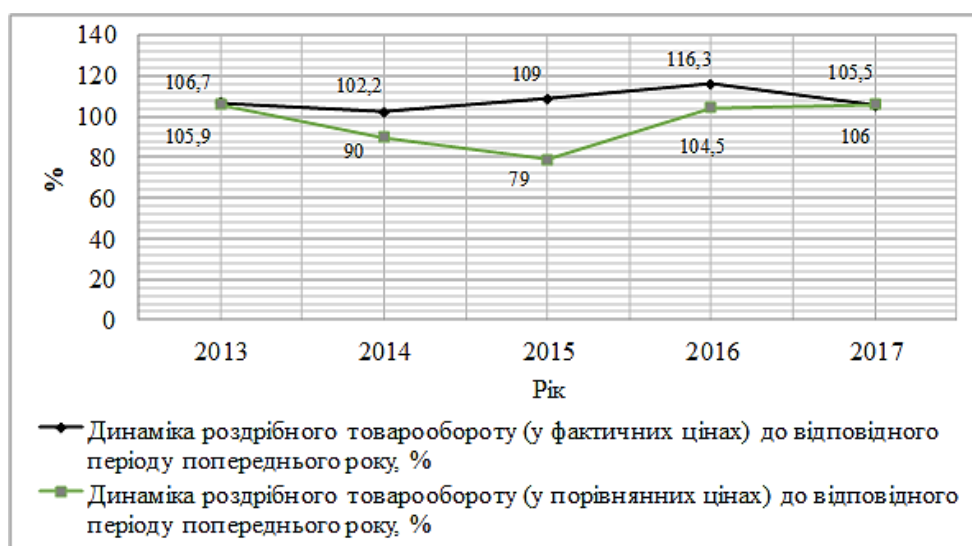

Рис. 3. Динаміка роздрібного товарообороту в Україні за 2013–2017 рр.

Таблиця 2

Оборот роздрібної торгівлі у 2013–2017 рр.¹ [1]

Показники	Рік				
	2013	2014	2015	2016	2017
Оборот роздрібної торгівлі, млн. грн.	838230,1	901923,7	1018778,2	1175319,2	815344,3
Оборот роздрібної торгівлі (у фактичних цінах) до відповідного періоду попереднього року, %:	109,3	107,6	113,0	115,4	69,4
Оборот роздрібної торгівлі (у порівнянних цінах) до відповідного періоду попереднього року, %	108,6	91,1	79,3	104,3	106,5
Роздрібний товарооборот підприємств роздрібної торгівлі (юридичних осіб), млн. грн.	409051,7	438342,7	477966,6	555975,4	586330,1
Роздрібний товарооборот (у фактичних цінах) до відповідного періоду попереднього року, %	106,7	107,2	109,0	116,3	105,5
Роздрібний товарооборот (у порівнянних цінах) до відповідного періоду попереднього року, %	105,9	90,0	79,0	104,5	106,0

¹ Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя

Роздрібний товарооборот на одну особу непродовольчих товарів динамічно зріс із 2013 по 2017 р. на 44,3%, тоді як продовольчих – лише на 39,4%. Тобто динаміка роздрібного товарообороту на одну особу непродовольчих товарів переважає над продовольчими за п'ять років на 4,9 %.

Для встановлення відмінності роздрібного товарообороту у міських і сільських поселеннях проаналізуємо їх динаміку (табл. 4).

Як видно з табл. 4, роздрібний товарооборот у міських і сільських поселеннях зростає. Так, у міських поселеннях товарооборот збільшився із 12 694,0 грн. у 2013 р. до 17 318,0 у 2016 р.

Аналогічну картину зростання роздрібної торгівлі ми спостерігаємо у сільській місцевості: у 2013 р. товарооборот на одну особу становив 2 479,0 грн., а в 2016 р. – 3 388,0 грн.

У 2014 р. темп росту роздрібного товарообороту у сільській місцевості перевищував темп росту у міських поселеннях на 7,7%. Але починаючи з цього періоду темп росту роздрібного товарообороту у сільській місцевості поступово зменшується, тоді як у міських поселеннях продовжує зростати. Це свідчить про неповне задоволення попиту в сільській місцевості навіть в умовах зниження грошових доходів сільського населення.

Як бачимо, низьким залишається рівень роздрібного товарообороту підприємств у сільській місцевості. До того ж темпи зростання роздрібного товарообороту в містах

достатньо високі. Пріоритетність розміщення підприємств роздрібною торгівлі і містах пояснюється цілою низкою чинників: по-перше, значною концентрацією населення; по-друге, наявністю платоспроможних покупців; по-третє, тенденція нарощування будівництва житлових будинків у містах потребує створення додаткових об'єктів соціальної інфраструктури – магазинів, кіосків, ринків тощо.

Суттєвий внесок у розвиток роздрібної торгівлі по містах робить скорочення кількості вільного часу працюючого населення. Для таких людей актуальними стають різні види магазинів, розташованих переважно біля їхнього місця проживання, з подовженим графіком роботи або взагалі магазини цілодобової торгівлі. В останні часи цей чинник сприяє також активному розвитку торгівлі через Інтернет-мережу. Бажання заощадити час на відвідуванні магазинів стає рушійною силою для багатьох українських покупців.

Товарну структуру оптового товарообороту підприємств України за 2013–2017 рр. наведено на рис. 6.

За даними обстеження підприємств, оптовий товарооборот у 2017 р. становив 1 908,7 млрд. грн., що в порівнянних цінах на 2,8% більше від обсягу 2016 р.

В обсязі оптового товарообороту найбільш вагомими були частки оптового товарообороту підприємств, основним видом економічної діяльності яких є оптова торгівля паливом (17,8%), продуктами харчування, напоями, тютюновими виробами (14,9%), товарами господарського призначення (12,4%) та хімічними продуктами (9,2%).

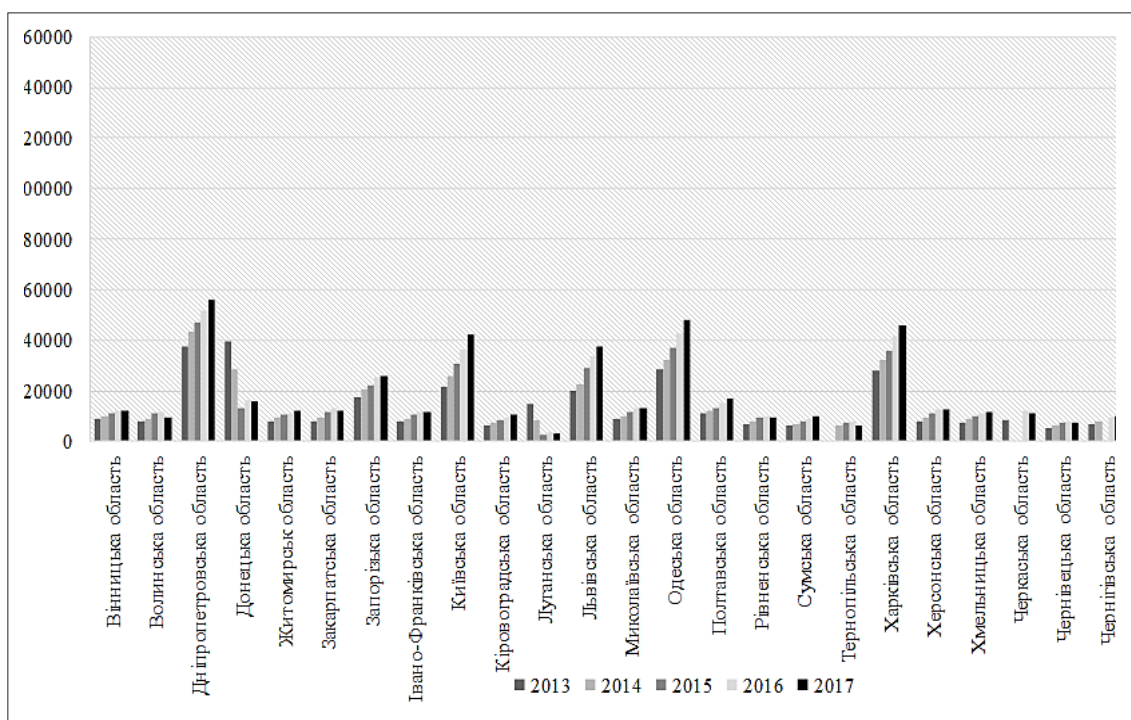

Рис. 4. Динаміка регіональної структури роздрібного товарообороту підприємств роздрібною торгівлі України за 2013–2017 рр. [1]

Таблиця 3

Роздрібний товарооборот підприємств України на одну особу за 2013–2017 рр. [1]

Показники	Рік					Темпи росту, у % до попереднього року			
	2013	2014	2015	2016	2017	2014	2015	2016	2017
Усі товари, грн.:	6859,6	7268,3	8058,7	9248,0	9760,2	105,9	110,9	114,8	100,5
непродовольчі	4038,6	4210,5	4697,2	5413,1	5828,6	104,3	111,6	115,2	107,7
продовольчі	2821,0	3057,8	3361,5	3834,9	3931,6	108,4	109,9	114,1	102,5

У 2017 р. обсяг оптового товарообороту в середньому на одне підприємство збільшився і становив 56,2 млн. грн. проти 45 млн. грн. у 2016 р. Порівняно з 2016 р. кількість підприємств із річним оптовим товарооборотом більше 500 млн. грн. збільшилася на 18,6%, а питома вага їхнього оптового товарообороту – на 2,2 в. п. У загальному обсязі оптового продажу частка товарів, які вироблені на території України, порівняно з 2016 р. зменшилася на 0,8 в. п. і становила 43,7%. Частка вітчизняних продовольчих товарів становила 76,8% (у 2016 р. – 76,4%), непродовольчих товарів – 37,2% (у 2016 р. – 38,3%). Провідне місце в структурі оптового товарообороту займають непродовольчі товари (83,5%), у товарній структурі яких значна частка (19,4%) припадала на торгівлю енергетичними матеріалами та продуктами перероблення нафти.

Підприємствами оптової торгівлі в 2017 р. було реалізовано продовольчих товарів на суму 314 млрд. грн. Найбільше було реалізовано: тютюнових виробів, алкогольних напоїв, харчових олій та жирів, шоколаду та виробів кондитерських цукрових, м'яса та м'ясних продуктів, молочних продуктів, масла та сирів, мінеральних вод та безалкогольних напоїв, соків, кави.

Серед продовольчих товарів порівняно з 2016 р. зменшився оптовий продаж борошна (на 70,3%), круп, борошна грубого помелу (на 50,6%), макаронних виробів (на 19,7%), риби, ракоподібних та молосків (на 19,0%), кави (на 14,0%), чаю (на 13,8%), збільшився оптовий продаж рису (на 26,5%), хлібобулочних та борошняних кондитерських виробів (на 26,3%), фруктів та овочів перероблених (на 25,9%), солі харчової (на 21,8%), олій та жирів харчових (на 15,0%).

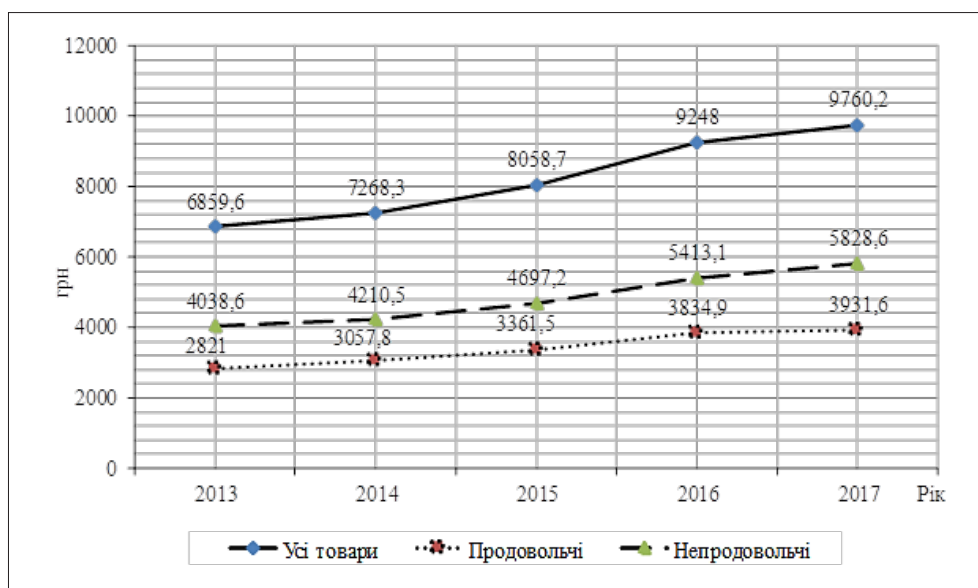

Рис. 5. Динаміка роздрібного товарообороту підприємств на одну особу [1]

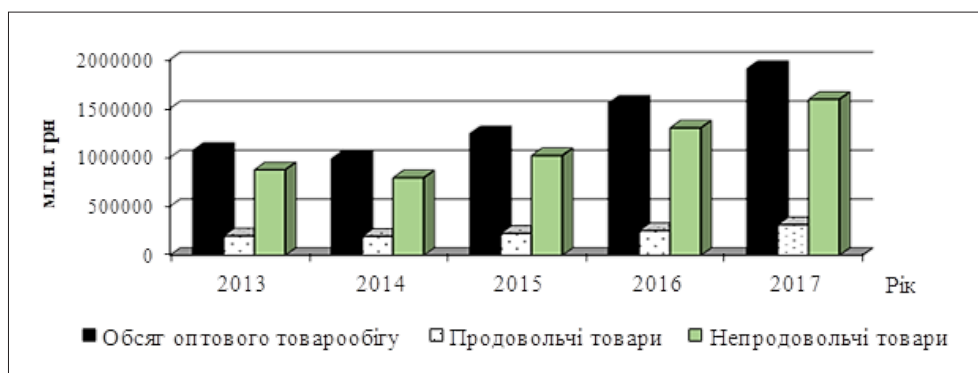

Рис. 6. Товарна структура оптового товарообороту за 2013–2017 рр. [1]

Таблиця 4

Роздрібний товарооборот підприємств на одну особу в міських поселеннях і сільській місцевості за 2013–2016 рр., грн. [1]

Показники	Рік				Темпи росту, у % до попереднього року		
	2013	2014	2015	2016	2014	2015	2016
у міських поселеннях	12694,0	13487,0	15047,0	17318,0	106,2	111,6	115,1
у сільській місцевості	2479,0	2834,0	3133,0	3388,0	113,9	110,6	108,1

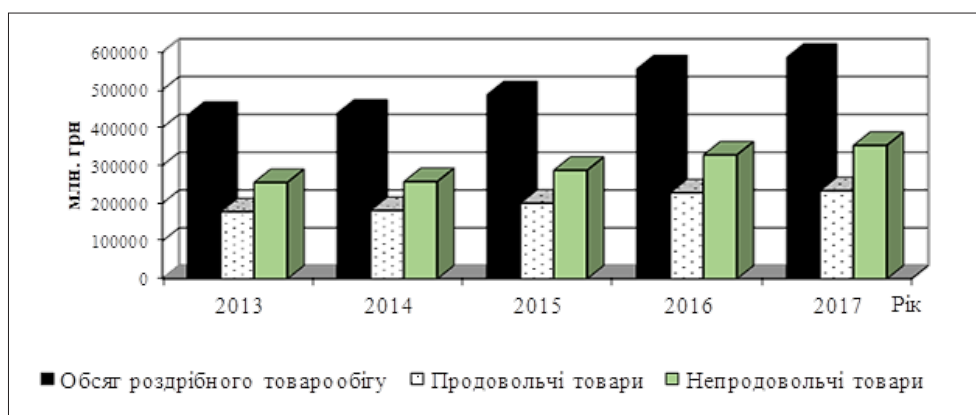

Рис. 7. Товарна структура роздрібного товарообороту за 2013–2017 рр. [1]

На кінець 2017 р. запаси товарів підприємств оптової торгівлі становили 249,6 млрд. грн. проти 203,1 млрд. грн. на кінець попереднього року. Запаси товарів у розрахунок на одне підприємство порівняно з попереднім роком збільшилися і становили 7,3 млн. грн. проти 5,9 млн. грн. Цей показник був найвищим на підприємствах оптової торгівлі м. Києва (13,6 млн. грн.), Київської (12,2 млн. грн.), Миколаївської (11,1 млн. грн.), Тернопільської (7,0 млн. грн.), Дніпропетровської (6,7 млн. грн.), Одеської (4,8 млн. грн.) та Черкаської (4,7 млн. грн.) областей.

Товарну структуру роздрібного товарообороту підприємств України за 2013 – 2017 рр. наведено на рис. 7.

Оборот роздрібною торгівлю в 2017 р. становив 586,3 млрд. грн., що на 5,5% більше від обсягу 2016 р. У структурі обороту роздрібною торгівлю 47,3% припадало на роздрібний товарооборот торгової мережі підприємств (юридичних осіб), 30,7% становив оборот організованих ринків із продажу споживчих товарів та неформальних ринків, 22% – роздрібний товарооборот фізичних осіб – підприємців, що мають мережу поза ринками.

У загальному обороті роздрібною торгівлю в 2017 р. більше половини обсягів (60,2%) припадало на товарооборот від продажу непродовольчих товарів і 39,8% – на товарооборот продовольчих товарів. У 2016 р. їхня питома вага відповідно становила 58,1% і 41,9%, у 2015 р. – 58,7% і 41,3%.

Із даних рис. 6 та 7 видно, що в структурі як роздрібною, так і оптового товарообороту переважають непродовольчі товари.

Якщо питома вага продовольчих товарів у структурі роздрібною товарообороту протягом досліджуваного періоду коливається у межах від 30% до 60%, то в структурі оптового товарообороту частка продовольчих товарів значно нижча.

Щодо динаміки змін у структурі товарообороту, то однозначно її назвати важко, адже протягом першої половини досліджуваного періоду питома вага продовольчих товарів у структурі роздрібною та оптового товарообороту зростала, але останніми роками зростання цього показника поступилося його зниженню.

Висновки. Відзначимо, що 2016–2017 рр. ознаменувалися для України перманентною нестабільністю політичної ситуації, а також продовженням військових дій на сході країни. Результатом економічної кризи, яка певною мірою охопила всі регіони України, стала дестабілізація роботи місцевих підприємств, адміністративних установ та інфраструктурних об'єктів. Природно, що це позначилося на динаміці розвитку ринку торгівлі.

Усе вищезазначене не могло не позначитися на фінансових результатах торговельних підприємств України. Особливої гостроти проблематика формування прибутку набуває в умовах невизначеності та глобальної фінансово-економічної кризи.

Проблема грамотного й ефективного управління прибутком підприємств є актуальним питанням для економіки України в сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 09.09.2018).
2. Маркіна І.А., Вороніна В.Л. Управління прибутком торговельних підприємств: монографія. Полтава: Астрія, 2018. 167 с.
3. Вороніна В.Л. Основні етапи побудови моделі моніторингу стану системи управління прибутком. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Серія «Економічні науки». 2013. С. 259–265.
4. Маркіна І. Социально-экономическая сущность внутренней торговли. Экономический анализ. 2016. № 23. С. 52–60.
5. Маркіна І., Вороніна В.Л. Стратегическое управление прибылью торгового предприятия с учетом стадии его жизненного цикла. Экономика Крыма. 2013. № 1(42). С. 199–204.
6. Куцик П.О. Діяльність торговельних підприємств у конкурентному середовищі: контрольно-аналітичне забезпечення системи управління: монографія. Чернівці: Технодрук, 2015. 370 с.

РАЗВИТИЕ ТОРГОВЛИ В УКРАИНЕ: ДИАГНОСТИКА СОСТОЯНИЯ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Аннотация. В статье проведен анализ социально-экономического развития торговли в Украине. Оценены показатели розничного и оптового товарооборота. Проанализирована динамика региональной структуры товарооборота предприятий Украины. Рассмотрены факторы, влияющие на рост товарооборота. Очерчен ряд современных проблем, оценены возможности и перспективы развития торговых предприятий под влиянием изменений, обусловленных экономическими и политическими факторами в Украине.

Ключевые слова: непродовольственные товары, оптовый товарооборот, продовольственные товары, розничный товарооборот, тенденции развития, торговое предприятие, условия торговли.

DEVELOPMENT OF TRADE IN UKRAINE: DIAGNOSTICS OF THE STATE, TRENDS AND PERSPECTIVES

Summary. The article analyzes the socio-economic development of trade in Ukraine. The indicators of retail and wholesale turnover are estimated. Dynamics of regional structure of goods turnover of Ukrainian enterprises is analyzed. Factors affecting the growth of commodity turnover are considered. A number of current problems are outlined, opportunities and prospects for development of trade enterprises are assessed under the influence of changes caused by economic and political factors in Ukraine.

Key words: non-food products, wholesale trade turnover, food products, retail trade turnover, development trends, trading company, trade conditions.

УДК 658.012

Міщук Є. В.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку, оподаткування,
публічного управління та адміністрування
Криворізького національного університету*

Mishchuk Ie. V.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Kryvyi Rih National University*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. У роботі розглянуто сучасні підходи до визначення сутності економічної безпеки підприємства. Указано на відсутність єдиного погляду серед науковців як на її дефініції, так і на підходи, у межах яких вони об'єднуються у спільні групи. Обґрунтовано застосування складних комбінованих підходів до диференціації термінів економічної безпеки підприємства. Запропоновано здійснювати градування економічної безпеки ресурсів, економічної безпеки виробничих відносин та економічної безпеки економічних інтересів підприємства. Доведено, що сутність економічної безпеки підприємства є трисединою: стан, процес і ресурс (резерв). Показано три триади взаємопов'язаних із нею понять. Запропоновано вдосконалити підходи до забезпечення як безпосередньо економічної безпеки підприємства, так і його економічного стану шляхом взаємозамінюваності певних ресурсів на процеси, і навпаки.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, комбінований підхід, процес, резерв, ресурси підприємства, стан підприємства.

Вступ та постановка проблеми. У кожній сучасній науковій праці з питань економічної безпеки підприємства вказується на відсутність єдиного погляду на її сутність, що породжує різноманітність дефініцій та відповідних пов'язаних із цим трактувань її властивостей, характеристик тощо. Більше того, сучасні визначення економічної безпеки об'єднують у різноманітні підходи, які, своєю чергою, також диференціюються за різними класифікаційними ознаками. Зазначене зумовлює необхідність подальших досліджень щодо поглиблення та уточнення сутності економічної безпеки підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розроблення теоретико-методичних основ визначення сутності економічної безпеки підприємства зробили багато вітчизняних і зарубіжних науковців, серед яких: Є.М. Рудніченко [1], С.А. Лебедко [2], Н.Й. Реверчук [3], Т.М. Іванюта [7], А.О. Заїчковський [7], Л.Г. Шемасва [8], Ю.О. Бровкіна [9], О.Ю. Мішин і С.В. Мішина [10] та ін. При цьому слід підкреслити, що таке широке та всебічне дослідження сутності економічної безпеки підприємства, яке має місце в сучасній науковій літературі, призвело до надмірної кількості її дефініцій та відповідних підходів. Зазначене, своєю чергою, не тільки не сприяє побудові єдиної чіткої системи знань, а

й ускладнює розуміння та розвиває конкретизацію сутності економічної безпеки підприємства, що негативно відображається на виборі інструментарію її подальшого дослідження: формування складників, оцінювання та забезпечення на належному рівні.

Метою даної роботи є уточнення сутності економічної безпеки підприємства.

Результати дослідження.

У сучасній науковій літературі достатньо широко висвітлено підходи до групування наявних визначень економічної безпеки підприємства за різними класифікаційними ознаками, тому не вважаємо доцільним наводити в межах даної роботи всю сукупність класифікацій, а тільки найбільш, на нашу думку, усталену та широко розповсюджену у фахових економічних джерелах. Як приклад розглянемо класифікацію Є.М. Рудніченко, складену за результатами узагальнення наявних праць та в межах якої виділяється низка підходів (табл. 1) [1, с. 10–11].

Відзначимо, що залежно від тієї чи іншої класифікаційної ознаки одні й ті ж самі дефініції економічної безпеки підприємства відносяться у різних джерелах до різних підходів (груп). Таким прикладом може слугувати стаття С.А. Лебедко [2], де виокремлено фінансовий підхід до визначення економічної безпеки підприємства